

1. 9. 2016

ID: 102830

Vodní hospodářství a náhrada škody

Poruší-li obec jako vlastník pozemku, na němž se nachází koryto vodního toku, povinnost ohlašovat správci vodního toku zjevné závady v korytě vodního toku, odpovídá (společně se správcem vodního toku) za škodu způsobenou zneprůchodněním vodního toku těmito závadami a zatopením přilehlých pozemků, nebyla-li škoda způsobena neodvratitelnou událostí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 4265/2015, ze dne 1.4.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a) J. Ch., a M. Ch., zastoupených Mgr. P.S., advokátem se sídlem P., proti žalovanému městu H., se sídlem úřadu H., zastoupenému JUDr. L.F., advokátem se sídlem V., o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Trutnově pod sp. zn. 30 C 41/2011, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 6. 2015, č. j. 17 Co 96/2015-240, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobci se domáhali náhrady škody způsobené při přívalových deštích ve dnech 1. a 2. 7. 2009 zaplavením jejich pozemků sousedících s pozemky žalovaného města. Odpovědnost žalovaného dovozovali ze zanedbání údržby odvodňovacího systému pod jeho komunikací, konkrétně zanesením vpusti a potrubí (propustků) odvádějící srážkovou vodu.

Okresní soud v Trutnově rozsudkem ze dne 18. 7. 2012, č. j. 30 C 41/2011-119, žalobu zamítl. Uzavřel, že pozemky žalobců byly zaplaveny při mimořádných deštích, neprůchodnost vpusti ani její vlastnictví nebyly prokázány, a proto není dána odpovědnost žalovaného. K odvolání žalobců byl usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 2. 2013, č. j. 17 Co 560/2012-145, rozsudek okresního soudu zrušen a věc byla vrácena k dalšímu řízení, neboť okresní soud učinil na základě vlastního posouzení skutkové závěry v otázce vyžadující odborné znalosti.

Okresní soud po doplnění dokazování rozhodl mezitímním rozsudkem ze dne 16. 12. 2014, č. j. 30 C 41/2011-207, že nárok žalobců je co do základu dán a o výši nároku a náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku. Vyšel přitom ze zjištění, že vpust' leží na pozemku v majetku státu spravovaném Lesy ČR, s. p., sousedícím s pozemkem žalovaného. Znalecký posudek z oboru vodního hospodářství, odvětví meliorace se specializací hydrologie podzemních a povrchových vod, stanovil průtočnou kapacitu předmětné vpusti na 1,9 m³/s, což odpovídá při plně průtočném profilu povodňovému průtoku vyššímu než padesátiletá voda. Ke stavu odvodňovacího systému, který je součástí občasného vodního toku (potoka), ke dni 1. 7. 2009 znalec uvedl, že vtokový objekt byl více než z jedné poloviny zaplněn nánosy splavenin, proces tvorby náplavového útvaru byl pozvolný a mohl trvat i několik let. Ve dnech 1. a 2. 7. 2009 zformovaly denní srážky průtok přibližně dvouleté vody, který by za plně průtočné kapacity propustku neškodně protekl a vtekl do Labe. Soud pak dovodil, že vpust' je vodním dílem podle § 55 odst. 1 zákona č. [254/2001](#) Sb., o vodách, (dále jen „vodní zákon“), je součástí zatrubnění pod povrchem pozemku (pozemní komunikace) ve vlastnictví žalovaného, který je tudíž vlastníkem celého odvodňovacího systému. Žalovaný proto odpovídá za škodu podle § 420 obč. zák. pro nedodržení povinnosti udržovat stav své nemovitosti tak, aby jinému nezpůsobil škodu (§ 415 obč. zák.), povinnosti vlastníka pozemku, na němž se nachází vodní dílo, dle § 50 písm. d) vodního zákona ohlašovat správci vodního toku zjevné

závady v korytě vodního toku, případně povinnosti dle § 52 odst. 1 téhož zákona odstraňovat předměty zachycené či ulpělé na stavbách a zařízeních v korytech vodních toků. Odpovědnost za zanedbání předmětného odvodňovacího systému nesou kromě žalovaného také Lesy ČR, s. p., správce vodního toku Povodí Labe, s. p., a státní organizace Správa železniční dopravní cesty, avšak tyto organizace nesou spoluodpovědnost se žalovaným společně a nerozdílně, což nezabavuje žalovaného povinnosti k plné náhradě škody.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 8. 6. 2015, č. j. 17 Co 96/2015-240, rozsudek okresního soudu potvrdil. Odkázal přitom na své předchozí rozhodnutí a jeho závěry, které po doplnění řízení není třeba měnit, a dále se ztotožnil s posouzením věci okresním soudem. Neshledal důvodnými námitky zpochybňující soudem vyžádaný znalecký posudek s tím, že ani znalecký posudek předložený žalovaným nezpochybnil nosné závěry soudem ustanoveného znalce. Zdůraznil, že pro odpovědnost žalovaného není rozhodné vlastnictví vpusti ústí do zatrubnění pod jeho pozemkem a nacházející se na sousedním pozemku, těsně za hranicí pozemku žalovaného. Odvolací soud uzavřel, že žalovaný porušil své povinnosti podle vodního zákona, jakož i obecnou prevenční povinnost ve smyslu § 415 obč. zák., přičemž odkázal též na ustanovení § 72 a § 78 vodního zákona, jež ukládají obci prevenční povinnost povodňových prohlídek.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost spatřuje v tom, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu v otázce výkladu obecné prevenční povinnosti dle § 415 obč. zák., případně při řešení dovolacím soudem dosud neřešené otázky odpovědnosti za údržbu vodních koryt subjektem v postavení obce. Dovolatel považuje výklad obecné prevenční povinnosti odvolacím soudem za příliš extenzivní a rozporný s judikaturou dovolacího soudu, která připouští aplikaci § 415 obč. zák., jen není-li jednání, jehož protiprávnost se posuzuje, předmětem konkrétní právní úpravy. Nadto dovolatel označil rozhodnutí odvolacího soudu za překvapivé, a tudíž zatížené vadou řízení, neboť odvolací soud založil své rozhodnutí na porušení povinnosti provádět povodňové prohlídky, o níž se soud prvního stupně sice zmínil, ale blíže ji nezkoumal. Dovolatel zpochybnil také odpovědnost za zanedbání povodňových prohlídek a svou pasivní legitimaci s poukazem na to, že orgány obce povinné provádět povodňové prohlídky nelze ztotožňovat s obcí. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu změnil, případně jej zrušil a vrátil věc k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), je přípustné pro řešení otázky hmotného práva, jež nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud výslovně řešena, a to otázky odpovědnosti obce za porušení povinností dle vodního zákona, není však důvodné.

Vzhledem k ustanovení § 3079 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, se odpovědnost žalovaného za škodu posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy především podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“) neboť k porušení právní povinnosti stanovené právními předpisy došlo (mělo dojít) před 1. 1. 2014. Porušení povinností žalovaným je pak (vzhledem k době škodné události) nutno zkoumat podle (v té době účinného) zákona č. [254/2001](#) Sb., o vodách, ve znění do 31. 7. 2010 (dále opět jen „zákon o vodách“).

Podle § 50 písm. d) zákona o vodách vlastníci pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, jsou povinni (mimo jiné) ohlašovat správci vodního toku zjevné závady v korytě vodního toku.

Podle § 52 odst. 1 zákona o vodách vlastníci staveb a zařízení v korytech vodních toků jsou povinni odstraňovat předměty zachycené či ulpělé na těchto stavbách a zařízeních a nakládat s nimi podle

zvláštního zákona.

Podle § 415 obč. zák. každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

Dovolatel zpochybňuje závěr odvolacího soudu o své odpovědnosti za škodu na základě porušení obecné prevenční povinnosti dle § 415 obč. zák. a poukazuje na judikaturu dovolacího soudu (např. rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 1427/2001 a 32 Cdo 4165/2010), podle které aplikace § 415 obč. zák. přichází v úvahu jen tehdy, není-li tu konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje. K tomu dovolací soud konstatuje, že soud prvního stupně i soud odvolací posoudily porušení povinností žalovaného jako vlastníka pozemku, na němž se nachází vodní dílo, především podle zvláštního právního předpisu - vodního zákona. Vodní zákon ukládá vlastníkům pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, povinnost ohlašovat správci vodního toku zjevné závady v korytě vodního toku (§ 50 písm. d/ zákona). Poruší-li obec jako vlastník pozemku, na němž se nachází koryto vodního toku, povinnost ohlašovat správci vodního toku zjevné závady v korytě vodního toku, odpovídá (společně se správcem vodního toku) za škodu způsobenou zneprůchodněním vodního toku těmito závadami a zatopením přilehlých pozemků, nebyla-li škoda způsobena neodvratitelnou událostí. Odvolací soud věc posoudil v souladu s uvedeným právním názorem. Námitku dovolatele, že odvolací soud pochybil, pokud neposuzoval odpovědnost dovolatele podle zvláštního právního předpisu, proto shledal dovolací soud nedůvodnou.

Pokud odvolací soud dovedl kromě porušení speciálních povinností podle vodního zákona též porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. (zjevně v souvislosti s námitkami žalovaného, že není vlastníkem vpusti, když ovšem odvolací soud zdůraznil, že prevenční povinnost není omezena postavením povinného jako vlastníka určité věci a vztahuje se na každého), nemá to již na výsledek řízení vliv, a proto není tato námitka způsobitelná založit přípustnost dovolání, popřípadě naplnit dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (srov. *mutatis mutandis* usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 663/2003, uveřejněné pod č. 48/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Z toho důvodu je též nadbytečné zabývat se polemikou dovolatele s interpretací § 415 obč. zák.

Ohlašovací povinnost nestíhá vlastníka vodního díla, nýbrž vlastníka pozemku, na němž se vodní dílo nachází. Ze skutkových zjištění, jež dovolací soud není oprávněn přezkoumávat, vyplývá, že žalované město je vlastníkem pozemku p. č. 1007/1, pod jehož povrchem je veden odvodňovací systém, jehož součástí je stavební konstrukce propustku s vpustí. Nelze tedy souhlasit s dovolatelem, že se jedná o malou část odvodňovacího systému, za níž nemůže být dovolatel odpovědný.

Dovolatel rovněž namítá, že výsledkem provedené povodňové prohlídky by bylo „pouze“ zjištění vad a nikoli jejich faktické odstranění. Právě v takovém případě by však byl dovolatel povinen na základě zjištěných závad vyzvat správce toku k jejich odstranění a vyčištění koryta, a pokud tak neučinil, lze jeho nečinnost považovat za podstatnou příčinu vzniku škody.

Důvodná není ani námitka, že povinnost provádět povodňové prohlídky zákon ukládá povodňovým orgánům (tj. obecní radě nebo povodňové komisi), jež nelze ztotožňovat s obcí. Povodňové orgány sice nejsou totožné s obcí, avšak tyto orgány nemají právní subjektivitu, jsou organizační složkou obce, takže pokud poruší zákonem uloženou povinnost a v příčinné souvislosti s tím vznikne subjektu soukromého práva škoda, je subjektem, jež lze činit odpovědným za škodu a ukládat mu z toho vyplývající reparační povinnost, obec.

Dovolatel opakovaně v dovolání uvádí, že nebyl povinen na své náklady čistit zanesenou vpust' či odvodňovací systém. Ani v tomto případě není námitka dovolatele přiléhavá. Odpovědnost dovolatele

je odvolacím soudem dovozována především z toho, že na tyto závady neupozornil příslušného správce toku. Tuto povinnost měl jednak jako vlastník pozemku, na němž se nachází vodní dílo, jednak porušil povinnost uloženou orgánům obce vodním zákonem provádět povodňové prohlídky, v jejichž rámci měl žalovaný upozornit správce toku na zjištěná nebezpečí.

Otázka existence příčinné souvislosti mezi jednáním nebo opomenutím žalovaného a vznikem škody je otázkou skutkovou nikoli právní (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001, nebo ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 3334/2006, publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 1025 a C 5514). Právní posouzení příčinné souvislosti spočívá ve stanovení, mezi jakými skutkovými okolnostmi má být její existence zjišťována, případně zda a jaké okolnosti jsou způsobitelné tento vztah vyloučit (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 3334/2006 - Soubor C 5514). Správnost skutkových závěrů dovolací soud není oprávněn přezkoumávat. V právním posouzení příčinné souvislosti pak dovolací soud pochybení neshledal, neboť se ztotožňuje se závěrem, že příčinnou souvislost nutno spatřovat mezi zjištěným porušením zákonných povinností žalovaného a vznikem škody na majetku žalobců.

Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlíží též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.). Dovolací soud však existenci vad řízení neshledal. Jestliže dovolatel namítá nepředvídatelnost a překvapivost rozhodnutí, nelze mu přisvědčit. O nepředvídatelné rozhodnutí se jedná tehdy, pokud soud rozhodne způsobem, který účastníci řízení nemohli s ohledem na dosavadní průběh řízení očekávat, v důsledku čehož neměli ani možnost se k názoru soudu vyjádřit a tento názor tím zvrátit (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 5378/2007, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 22 Cdo 3281/2008). O takové rozhodnutí se však v nyní posuzovaném případě zjevně nejedná. Poprvé uvedl nedostatečnou činnost povodňové komise žalovaného města v rámci tzv. preventivních povodňových prohlídek již znalec ve svém posudku. Soud prvního stupně konstatoval, že o problémech s údržbou odvodňovacího systému dovolatel věděl, neboť již v minulosti občas prováděl nárazovou údržbu, a konečně o neuspokojivém stavu zatrubnění vědět měl a mohl prostřednictvím povinných preventivních prohlídek vodopisné sítě. Odvolací soud potvrdil rozhodnutí prvoinstančního soudu a ztotožnil se s jeho závěry ohledně porušení povinností dovolatele dle vodního zákona i ohledně porušení prevenční povinnosti dle občanského zákoníku; pouze porušení povinností dovolateli vytknutých již okresním soudem specifikoval také konkrétním označením ustanovení vodního zákona ukládajících obci povinnost konat preventivní protipovodňová opatření. Z uvedeného však nelze vyvodit, že odvolací soud založil odpovědnost dovolatele neočekávaně a toliko na tom, že neprováděl povodňové prohlídky, jako to namítá dovolatel.

Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že rozsudek odvolacího soudu je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správný, proto Nejvyšší soud dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Základní kapitál](#)